

Kompensatoriske hjelpemidler ved lese- og skrivevansker / dysleksi

iPad som kompensatorisk verktøy

Ipod har mange gode innstillinger som er til hjelp for elever som strever med lesing og skriving. Her følger en oversikt over innstillinger på ipod og apper som kan være til hjelp. De fleste av disse funksjonene fungerer også godt på iPhone.

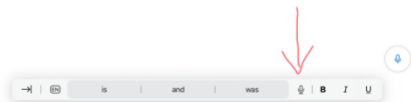
Film fra Statped, der en viser alle nyttige innstillinger på ipod:

<https://www.youtube.com/watch?v=n1d-iB2LAs8>

Notater med utgangspunkt i filmen over:

1 Diktering

- Skru på diktering: Innstillinger- Generelt- tastatur- aktiver diktering.
- Velg dikteringsspråk: kun på bokmål og engelsk.
- Må være koblet til nett for å kunne diktere.
- Fungerer best ved å bruke tastaturet på skjermen, og trykke på mikrofonen der.
- Si tegnsetting, som punktum, utropstegn, komma, skråstrek osv. Kan også si «nytt avsnitt»
- Kan også skrive på tastatur, men diktere enkeltord der en er usikker på skrivemåten.
- For engelsk diktering bør du sette over til engelsk tastatur og bruke mikrofonen ved tastaturet. Må da si tegn på engelsk, f eks «full stop» ved punktum.

2 Opplst innhold:

Gå inn på innstillinger, tilgjengelighet, opplst innhold:

- Les opp markering- Kan markere tekst og få teksten opplst.
- Uhev innhold- markerer teksten som blir lest opp.
- Les opp det jeg skriver- les opp ord. Leser opp ett og ett ord mens en skriver.
- Velg stemme og hastighet.

3 Lesevisning i safari

- I adresselinjen: Trykk på AA. Velg lesevisning. Funksjonen fjerner forstyrrende elementer. Kan også forstørre teksten og farge , og velge andre bokstaver via AA.

4 Engasjerende leser i Word

- Gå på «visning» i verktøylinja, og velg Engasjerende leser.
- Her kan du endre på tekstens format og få den opplest.
- Flere funksjoner:
 - Grammatikk: kan merke ordklasser med ulike farger
 - Leseinnstilling: Linjefokus, bildeordliste. Kan få opp bilde av ulike ord.
- <https://www.youtube.com/watch?v=A5SUD4StPPA>

5 Skanning av tekst og få den opplest.

- Office Lens- følger med office- konto.
- Tekst kan skannes og sendes til blant annet Engasjerende leser. En kan enten ta bilde av en tekst eller hente fram et bilde fra kamerarullen.
- <https://www.youtube.com/watch?v=Kl4eiw4JQZo>
 - Filmen viser bruk av iPhone, men det er helt likt på iPad.

Andre verktøy for personer med dysleksi:

Lingdys

- Søkes om via NAV ved bekreftet dysleksi-diagnose.
- Følger eleven videre.
- Kan brukes på ipad, PC, Mac, Chromebook
- Gir støtte på bokmål, nynorsk, engelsk, spansk, tysk og fransk.
- På ipad kan du bruke et eget Lingdys-tastatur på skjermen, og dermed få tilgang til Lingdys uavhengig av hvilket program du er inne i. Se mer om dette her:
- <https://youtu.be/ovxmkEL0H3E>.

Her kan du se hvordan du legger tastaturet til på iPad:

https://www.youtube.com/watch?v=_c0NQen2n2c

Mer om lingdys på ipad:

<https://lingit.no/brukerstotte/opplaering-og-stotte-for-lingdys-ipad/>

Viktigste funksjoner på ipad:

- Opplest tekst under skriving; bokstav, ord eller setning.
- Ordforslag i eget vindu eller linje nederst.
- Stavekontroll- får opp forslag til endring
- Tekstkontroll- ser på grammatiske feil ut fra sammenhengen.
- Eget ikon for å få teksten opplest.

En får også et lesetillegg, kalt Lesevenn (app). Her kan en skanne tekst og få det opplest.
<https://youtu.be/uh8Zks5o3X0>

For å se flere videoer eller kurs om LingDys: gå til [Lingit.no](https://lingit.no/).

NLB- Tibi og Maneno

- Ved lese- og skrivevansker kan en søke om bruker hos Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB). Her får en tilgang til et stort bibliotek av lydbøker, både skjønnlitterære og faglitteratur. En får tilgang til å låne bøker via appen Tibi og appen Maneno.
- Følger eleven videre
- Kan også finne pensumbøker for videre skolegang og studier.
- Finnes en del digitale bøker med lydstøtte. Ellers fordel å bruke sammen med en fysisk bok for å lytte mens en leser.

Smart bok

- Tilgang til digitale lærebøker, der en kan få teksten opplest samtidig som en blar i ei digital bok.
- Krever at en kjøper lisens.

Skoleskrift og STL +

- Få teksten opplest under skriving. Brukes ofte av de yngste elevene.

Andre nyttige nettsider:

Gode læringsvideoer for barn:

<https://dysleksinorge.no/laeringsfilmer-for-barn-den-digitale-verktoykassa-hvordan-laerer-jeg-best/>

Apple sin beskrivelse av tilgjengelighetsfunksjoner:

<https://support.apple.com/no-no/guide/ipad/ipad9a2465f9/ipados>

Statped: Temaside om digital lese- og skrivestøtte

<https://www.statped.no/laringsressurser/sprak-og-tale/temaside-om-digital-lese--og-skrivestotte/>

Dysleksi Norge

<https://dysleksinorge.no/bli-medlem-personlig/>

Kurs og nyttig informasjon i menyen oppe til høyre.

Anbefaler også å følge Dysleksi Norge og Statped på Facebook.